

**รูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะ
ตามแนวทางการสอนพฤติกรรมศิลปะและการคิดเชิงออกแบบ
เพื่อเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนของเด็กอนุบาล**
**MODEL OF ART EXPERIENCES MANAGEMENT BASED ON TEACHING FOR
ARTISTIC BEHAVIOR AND DESIGN THINKING CONCEPTS TO ENHANCE
EXECUTIVE FUNCTION FOR KINDERGARTENERS**

ณชนก หล่อสมบุรณ์, โสมฉาย บุญญานันต์ และ ศศิลักษณ์ ขยันกิจ
Nachanok Lohsomboon, Soamshine Boonyananta and Sasiluk Khayankit

คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Faculty of Education, Chulalongkorn University
E-mail: nachanokloh@gmail.com

Received April 3, 2023; Revised April 27, 2023; Accepted August 29, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะสำหรับเสริมสร้าง
ความสามารถคิดบริหารจัดการตนของเด็กอนุบาลด้วยแนวทางการสอนพฤติกรรมศิลปะและการคิดเชิง
ออกแบบรูปแบบการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยและพัฒนากลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 3
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการส่งเสริมการศึกษาเอกชน การวิจัยมี 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 การพัฒนา
รูปแบบฯ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมใช้
วิธีการเลือกแบบเจาะจง ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบฯ กับตัวอย่างเด็กอนุบาลผู้ให้ข้อมูล ได้แก่
เด็กอนุบาลจำนวน 5 คน และครูประจำชั้นจำนวน 1 คน ที่ใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่
1) แบบคัดเลือกวัตถุศิลปะที่เหมาะสมกับเด็กอนุบาล 2) แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของรูปแบบฯ
3) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ฯ 4) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบฯ
5) แบบบันทึกหลังสอนและ 6) แบบประเมินตนเองของเด็กอนุบาล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์
เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า (1) รูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเกิดแรงบันดาลใจ
ใจ ขั้นแบ่งปัน และ ขั้นลงมือทำ ผลการวิเคราะห์คุณภาพและความเหมาะสม พบว่า รูปแบบฯ
ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (2) ผลการทดลองใช้
รูปแบบฯ พบว่า ภายหลังจากการใช้รูปแบบฯ ความสามารถคิดบริหารจัดการตนของเด็กอนุบาลมี
แนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้จริงและมี
ประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดประสบการณ์ศิลปะ, การสอนพฤติกรรมศิลปะ, การคิดเชิงออกแบบ, ความสามารถ
คิดบริหารจัดการตนของเด็กอนุบาล, การกำกับตนเอง

Abstract

This article aimed to develop the model of art experiences management based on teaching artistic behaviors and design thinking concepts to enhance executive function for kindergarteners. This research is a part of research and development. Target group was K3 in school under Office of Private Education Commission. The research was divided into 2 stages: (1) stage of development on model of art experiences management, the informants were 11 experts, who used purposive selection, to check the quality and suitability and (2) stage of trial on model of art experiences management with a sample of kindergarteners, informants were 5 kindergarteners and a teacher. The purposive selection method was used whereas the research tools were: 1) selection form of art objects for kindergarteners; 2) assessment form for content validity of the model of art experiences management; 3) learning experience plan; 4) interview form for teachers' opinions toward the model of art experiences management; 5) report after teaching; and 6) self-monitoring form of kindergarteners. Data analysis was conducted with content analysis method.

The results were found as follows; 1) the model of art experiences management had 3 stages, namely: inspire, share, and do. The quality and suitability analysis results showed that the developed model had a high quality and suitability that passed the specified criteria; (2) The results of the trial using the model found that after using the model of art experiences management, kindergarteners' executive function tends to increase. The developed model of art experiences management can be used to provide learning experiences practically and effectively.

Keywords: Art experiences management, Teaching for artistic behavior, Design thinking, Executive function for kindergartener, Self- regulation

บทนำ

การวางรากฐานชีวิตในเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องเสริมสร้างทักษะทางสมองให้มีความเหมาะสมเนื่องจากพัฒนาการทางสมองของเด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงที่มีพัฒนาการสูงสุดเป็นช่วงของหน้าต่างแห่งโอกาส (A Window of Opportunity) โดยสมองส่วนหน้าสุด (Prefrontal Cortex) ทำหน้าที่บัญชาการความสามารถคิดบริหารจัดการตน (Executive Function) ที่เป็นการทำงานระดับสูงของสมองที่ช่วยให้มนุษย์สามารถกำกับตนเองให้เกิดพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมายเชื่อมโยงกับสมองส่วนอื่นๆ เพื่อกำกับตนเองไปสู่ความสำเร็จโดยความสามารถคิดบริหารจัดการตนมีพัฒนาการมากที่สุดในช่วงอายุ 3 – 6 ปีของชีวิตมนุษย์เป็นเหตุให้ช่วงวัยนี้มีความเหมาะสมในการพัฒนาความสามารถคิดบริหารจัดการตนเพื่อเตรียมความพร้อมเด็กสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (วีระศักดิ์ ชลไชยะ, 2561; Center on the Developing Child at Harvard University, 2012)

สภาพปัญหาของเด็กไทยในปัจจุบัน ยังน่าเป็นห่วง จากรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2560 พบว่า เด็กและเยาวชนไทยยังมีพัฒนาการทางสติปัญญา (IQ) ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรม ซึ่งมีอัตราการฆ่าตัวตาย และความเสี่ยงในการเกิดโรคซึมเศร้าเพิ่มมากขึ้น โดยสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ จนเกิดปัญหาการติดเกมและพนันออนไลน์ อีกทั้งยังปรากฏพฤติกรรมใช้ความรุนแรง ในขณะที่พัฒนาการทางความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาไม่น่าพอใจเท่าที่ควร (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2561) ซึ่งคาดว่าแนวโน้มมาจากรากฐานของชีวิตในระดับปฐมวัยยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมเท่าที่ควร โดยถูกยืนยันจากงานวิจัยของ นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล และคณะ (2560) ทำการสำรวจพัฒนาการด้านความสามารถคิดบริหารจัดการตนในเด็กปฐมวัย ทั่วประเทศของประเทศไทย พบว่า เด็กกว่าร้อยละ 30 มีพัฒนาการความสามารถคิดบริหารจัดการตนโดยรวมล่าช้ากว่าเกณฑ์เฉลี่ย และเริ่มมีปัญหาวุฒิกรรมจนถึงมีปัญหาย่างชัดเจนมากกว่าร้อยละ 30 โดยปัญหาวุฒิกรรมที่เป็นความบกพร่อง คือ ปัญหาในการกำกับตนเอง (Self-regulation) เช่น หุนหันพลันแล่น ไม่คิดก่อนทำ รอคอยไม่เป็น วอกแวก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ส่วนใหญ่มีการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยดนตรีเป็นหลัก (Moreno et al., 2011) และไม่พบว่ามีงานวิจัยที่พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ด้วยศิลปะโดยตรง อย่างไรก็ตาม พบว่า มีงานวิจัยที่ใช้ศิลปะเป็นส่วนประกอบบางส่วนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยมีลักษณะแบบแยกส่วน ซึ่งทำให้ผลการเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนด้วยรูปแบบดังกล่าวยังไม่บรรลุผลอย่างชัดเจน (Andersen et al., 2019) แต่ในเชิงทฤษฎี พบว่า การจัดกิจกรรมด้วยศิลปะมีจุดเด่นมากกว่าการใช้ดนตรีหลายประการ ได้แก่ การเสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การร่างแบบ ความภูมิใจในตนเอง การแก้ปัญหา ซึ่งทั้งหมดล้วนมีส่วนในการเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (Willis, 2012b) ดังนั้น หากมีการพัฒนารูปแบบฯ ที่มีการใช้ศิลปะโดยตรง จะทำให้การเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนเกิดประสิทธิผล

บทความวิจัยนี้นำเสนอผลการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะตามแนวคิดการสอนพฤติกรรมศิลปะและการคิดเชิงออกแบบสำหรับเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนของเด็กอนุบาลที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนสำหรับเด็กอนุบาลผ่านกิจกรรมศิลปะ และสามารถนำรูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะ และเครื่องมือวิจัยไปใช้เป็นแนวทางจัดประสบการณ์ศิลปะในหลักสูตรต่าง ๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะตามแนวคิดการสอนพฤติกรรมศิลปะและการคิดเชิงออกแบบสำหรับเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนของเด็กอนุบาล

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการสอนพฤติกรรมศิลปะ (Teaching for Artistic Behavior)

แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยสมมติบทบาทเด็กเป็นศิลปินนำไปสู่การฝึกความอดทน การตัดสินใจ แก้ปัญหาตั้งคำถาม และมองเห็นความเป็นไปได้ของโลกรอบตัวในขณะเดียวกันก็สามารถกำกับตนเองและจัดระเบียบการทำงานทั้งนี้เด็กมีสิทธิ์ในการเลือกวัสดุ อุปกรณ์ สร้างสรรค์ผลงานทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดี เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานเข้าใจกระทำได้ของตนเองและมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งรวมถึงเรียนรู้วิธีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อื่น ร่วมยินดีกับความสำเร็จของกันและกันและประเมินผลร่วมกันโดยเกิดขึ้นในห้องเรียนแบบสตูดิโอ (Teaching for Artistic Behavior, 2019)

การศึกษางานวิจัย พบว่า กิจกรรมศิลปะสามารถเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนได้ โดยมักจัดโปรแกรมศิลปะที่ประกอบด้วยศิลปะแขนงต่าง ๆ รวมกัน (Andersen et al., 2019) และมีการใช้ศิลปะแขนงดนตรีเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางการพูด (Verbal Intelligence) และความสามารถคิดบริหารจัดการตน โดยประสิทธิภาพความฉลาดทางการพูดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการทำงานในสมองส่วนความสามารถคิดบริหารจัดการตนซึ่งแสดงให้เห็นว่าการถ่ายโอนทักษะการคิดขั้นสูงในเด็กอนุบาลเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตที่น่าสนใจในส่วนของการเปรียบเทียบดนตรีกับทัศนศิลป์ (Visual Art) ที่ปรากฏว่า ตัวอย่างกลุ่มทัศนศิลป์ก่อนเรียนมีคะแนนความฉลาดทางการพูดและความสามารถคิดบริหารจัดการตนสูงกว่าตัวอย่างกลุ่มดนตรีแต่หลังเรียนกลุ่มทัศนศิลป์มีคะแนนน้อยกว่าเนื่องจากทัศนศิลป์ต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมมากกว่า (Moreno et al., 2011)

แนวคิดการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

การใช้กิจกรรมศิลปะ เพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถทำให้เด็กอนุบาลเกิดความสามารถคิดบริหารจัดการตนอย่างเป็นประจักษ์ นำมาสู่แนวคิดการคิดเชิงออกแบบ มีรูปแบบเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจความรู้สึกหรือความต้องการของผู้อื่น ซึ่งสามารถพัฒนาไปเป็นความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จากการตั้งคำถาม สู่การสัมภาษณ์เก็บข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น เพื่อกำหนดและตีความปัญหาจากการทำงานแบบร่วมมือ ในการระดมสมอง สร้างแนวคิดอย่างหลากหลาย และนำแนวคิดมาลงมือปฏิบัติจริงด้วยการสร้างต้นแบบและทดสอบ (Dam & Siang, 2019) ทำให้สามารถพัฒนาความสามารถคิดบริหารจัดการตนและสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ในขณะเดียวกัน อีกทั้งยังเหมาะสมกับเด็กอนุบาล (Manchanda, 2016) จากการตรวจหาตำแหน่งการทำงานของสมองด้วย fMRI พบว่า มีความเชื่อมโยงกับสมองส่วนหน้าสุดในบริเวณตำแหน่ง The Anterior Cingulate Cortex (ACC) และ The Dorsolateral Prefrontal Cortex (DLPFC) (Alexiou et al., 2011) จากการศึกษาวิจัย พบว่า กระบวนการคิดเชิงออกแบบสามารถนำไปใช้กับทุกระดับอายุและหลักสูตรซึ่งตอบสนองทักษะศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานแบบร่วมมือในการระดมความคิดและสร้างวิธีการใหม่ในการแก้ปัญหาสู่การทดลองเพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุด

ความสามารถคิดบริหารจัดการตนด้านการกำกับตนเอง

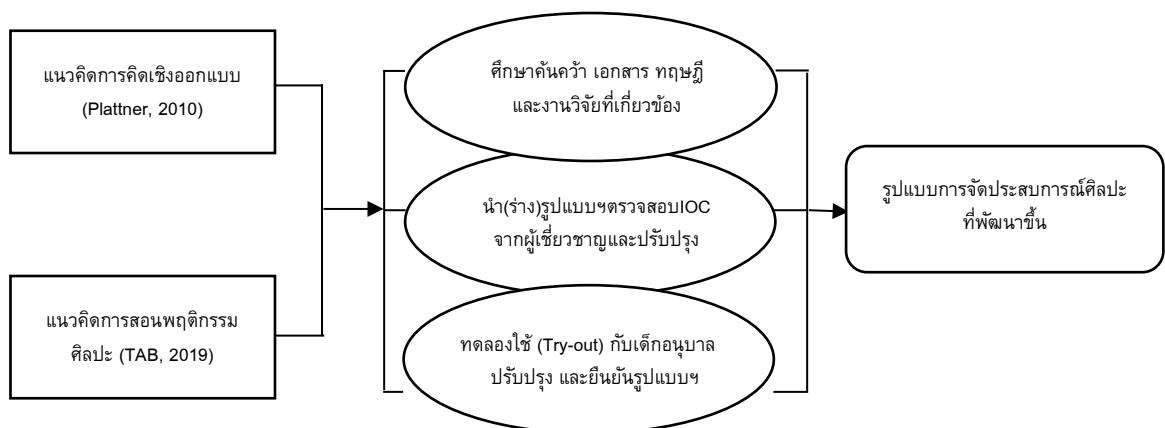
เริ่มจากทักษะความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory) เป็นความสามารถในการจำข้อมูลไว้ในใจและทำความเข้าใจเปรียบเทียบเชื่อมโยงข้อมูลเก่าเข้ากับข้อมูลใหม่ สู่ทักษะยับยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibit) เป็นความสามารถในการยับยั้งความคิด อารมณ์ และการกระทำ ไม่หุนหันพลันแล่นเพื่อจดจ่อใส่ใจกับ

สิ่งที่กำลังกระทำและทักษะการยืดหยุ่นความคิด (Mental Flexibility) คือ ความสามารถในการรักษาหรือเปลี่ยนความสนใจเพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันในสภาพแวดล้อมใดสภาพแวดล้อมหนึ่ง เมื่อเด็กสามารถปรับตัวและเต็มใจที่จะเปลี่ยนรูปแบบความคิดเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ส่งผลต่อวิถีคิดและการมองโลกที่เปลี่ยนไปทำให้เกิดความคิดที่กว้างไกลและครอบคลุมมากขึ้น นำมาสู่ทักษะการควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) คือความสามารถในการรับรู้อารมณ์ตนเอง ควบคุมอารมณ์ให้แสดงออกอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และใช้เวลาไม่นานในการปรับอารมณ์สู่ภาวะปกติ อีกทั้งทักษะการยั้งคิดไตร่ตรองและการควบคุมอารมณ์จะเป็นต้นทางสำคัญในการกำกับตนเอง และนำไปสู่ทักษะการประเมินตนเอง (Self-monitoring) ซึ่งถือเป็นเมตาคognition (Metacognition) หรือการรู้คิดในเด็กช่วงวัยเรียนและวัยรุ่นต่อไป (สถาบันแห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กและครอบครัวมหาวิทยาลัยมหิดล, 2563; Center on the Developing Child Harvard University, n.d.; Prospect Medical Systems, 2020)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยและพัฒนาผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดการสอนพฤติกรรมศิลปะและการคิดเชิงออกแบบโดยมีรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินการเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะตามแนวคิดการสอนพฤติกรรมศิลปะและการคิดเชิงออกแบบสำหรับเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กอนุบาล โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบฯ

1.1 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 ท่าน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านความสามารถคิดบริหารจัดการตนเองจำนวน 2 ท่าน (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา จำนวน 4 ท่าน (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัย จำนวน 4 ท่าน และ (4) ผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีวิทยาการการวิจัยการศึกษา จำนวน 1 ท่านเพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสม

1.2.เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แบบคัดเลือกวัตถุศิลป์ที่เหมาะสมกับเด็กอนุบาลมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบปลายเปิด กำหนดเกณฑ์คัดเลือกวัตถุศิลป์ ออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ ประเภทงานศิลปะ เนื้อเรื่อง ลักษณะทางกายภาพของภาพประกอบ/วัตถุศิลป์ หลักการประสบการณ์ทางอารมณ์สาระที่ควรเรียนรู้ประสาทสัมผัส เพื่อนำมาใช้คัดเลือกวัตถุศิลป์ในแผนการจัดประสบการณ์ศิลปะ 2) แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของรูปแบบฯ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ แนวคิดพื้นฐานและหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผล 3) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องอารมณ์ของเรา ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลา วัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน และการประเมินผล 4) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบฯ 5) แบบบันทึกหลังสอนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยมีข้อความ 5 ประเด็น ได้แก่ ด้านความงาม ด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านอารมณ์จิตใจ และด้านร่างกายเพื่อใช้บันทึกพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานและ 6) แบบประเมินตนเองของเด็กอนุบาลมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการด้วยภาพและมีข้อความกำกับได้ภาพ ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้หลายข้อโดยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย วิธีการของฉัน และอารมณ์ของฉัน เพื่อใช้ในการตรวจสอบติดตาม และกำกับตนเอง

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยติดต่อผู้เชี่ยวชาญ และส่งจดหมายเชิญอย่างเป็นทางการพร้อมส่งเครื่องมือที่ใช้ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในรูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ วิเคราะห์เนื้อหา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบฯ

2.1 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เด็กอนุบาล จำนวน 5 คน และครูประจำชั้น จำนวน 1 คนใช้การเลือกแบบเจาะจง

2.2. เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องอารมณ์ของเราผู้วิจัยใช้แบบคัดเลือกวัตถุศิลป์ที่เหมาะสมกับเด็กอนุบาลได้วัตถุศิลป์ “The Scream” ของ Edvard Munch โดยแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องอารมณ์ของเราประกอบด้วย (1) หน่วยการเรียนรู้ (2) ระยะเวลา (3) วัตถุประสงค์ (4) สาระการเรียนรู้ (5) กิจกรรมการเรียนรู้ (6) สื่อการสอนและ (7) การประเมินผล 2) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบฯ 3) แบบบันทึกหลังสอน และ 4) แบบประเมินตนเองของเด็กอนุบาล

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำการติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนครูและผู้ปกครองเพื่อชี้แจงรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยและจัดอบรมให้กับบุคลากรในโรงเรียนก่อนนำรูปแบบฯ ไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาล 3 ในระยะเวลา 1 สัปดาห์สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูประจำชั้นเกี่ยวกับรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อดูความสอดคล้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบฯและนำรูปแบบฯที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านยืนยันโดยการจับฉลากผู้เชี่ยวชาญ 3 ใน 11 ท่านแบ่งการจับฉลากออกเป็น 3 ครั้ง กำหนดเงื่อนไขว่าหากจับได้รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มใดจากทั้งหมด 4 กลุ่มรายชื่อในกลุ่มเดียวกัน จะถูกหยิบออกทั้งหมดก่อนเริ่มจับฉลากใหม่จนครบ 3 ครั้ง

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบฯ

รูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะสำหรับเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กอนุบาลประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบคัดเลือกวัตถุดิบที่เหมาะสมกับเด็กอนุบาลแบบบันทึกหลังสอนและแบบประเมินตนเองของเด็กอนุบาลโดยมี 4 องค์ประกอบดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานและหลักการพัฒนาจากแนวทางการสอนพฤติกรรมศิลปะและแนวทางการคิดเชิงออกแบบนำมาสู่หลักการสำคัญ 4 ประการ คือ (1) การใช้ศิลปะเป็นสื่อกลาง (2) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กเป็นผู้นำการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นและการประเมินตนเอง (3) การจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นและ (4) การจัดให้เด็กเกิดกระบวนการคิด

2. วัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กอนุบาลด้านการกำกับตนเองประกอบด้วย 4 ทักษะ ได้แก่ (1) การยั้งคิดไตร่ตรอง (2) การยืดหยุ่นความคิด (3) การควบคุมอารมณ์และ (4) การประเมินตนเอง

3. กระบวนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอนคือ (1) ขั้นเกิดแรงบันดาลใจ (Inspire) ประกอบด้วยทำความเข้าใจวัตถุดิบคิดและตอบคำถามและแก้ไขสถานการณ์จากโจทย์ที่กำหนดใช้ระยะเวลา 45 นาที 1 วัน (2) ขั้นแบ่งปัน (Share) ประกอบด้วยวางแผนและร่างแบบร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นและทดลองวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะใช้ระยะเวลา 45 นาที 1 วัน และ (3) ขั้นลงมือทำ (Do) ประกอบด้วยเลือกวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะลงมือสร้างสรรค์ผลงานและนำเสนอผลงานใช้ระยะเวลา 45 นาที 1 วัน ทั้งนี้บทบาทผู้สอนต้องสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนถ่ายทอดความรู้ให้คำปรึกษาเคารพสิทธิผู้เรียนเข้าใจการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ช่วยเหลือผู้เรียนตามความจำเป็นเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงกระตุ้นกระบวนการคิดและแรงบันดาลใจส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นสนับสนุนจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของผู้เรียนมีสิทธิ์และอิสระในการเลือกสื่อวัสดุและอุปกรณ์ตามความสนใจของตนเองสร้างสรรค์ผลงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อนและครูวางแผนก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดการเลือกการตัดสินใจและกำหนดเป้าหมายที่ตนคาดหวังให้มีความชัดเจนรวมทั้งมีการประเมินตนเองเป็นระยะอย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนต้องจัดให้มีฐานกิจกรรมศิลปะจำนวน 6 ฐานได้แก่ (1) การวาด (2) การระบาย (3) ฉีกตัดปะ (4) การพิมพ์ (5) การปั้น และ (6) การฝีมือโดยแต่ละฐานกิจกรรมมีการจัดเตรียมสื่อวัสดุและอุปกรณ์อย่างหลากหลายเป็นระเบียบสะดวกในการใช้งานของผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกอย่างอิสระ ถือได้ว่าสื่อวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆเป็นชุดการเล่นรูปแบบหนึ่งของผู้เรียนทั้งนี้ในห้องเรียนจำเป็นต้องมีการวางกฎ

กติกานในการใช้ และทำความสะอาดรวมถึงมีพื้นที่ในการรวบรวมผลงานต่าง ๆ ซึ่งเวลาควรมีความยืดหยุ่นและปรับให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของเด็ก

4. การประเมินผลให้มีความสำคัญกับการสังเกตพละบันทึกพฤติกรรมเด็กอนุบาลเพื่อสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนประเมินตนเองเป็นระยะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในผลงานของตนเองและผู้อื่นซึ่งจะทำให้ผู้สอนสามารถรับรู้ถึงพัฒนาการและความสามารถของตนเองเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองยิ่งไปกว่านั้นการประเมินผลงานศิลปะเด็กควรอิงเกณฑ์ตามทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะประสบการณ์ทางอารมณ์เด็กและสะท้อนพัฒนาการทั้ง 5 ด้านคือ 1) ความงาม 2) สติปัญญา 3) สังคม 4) อารมณ์จิตใจ และ 5) ร่างกาย ทั้งนี้ข้อมูลทั้งหมด สามารถนำมาวิเคราะห์และประเมินผลร่วมกับแบบประเมินตนเองของเด็กอนุบาลทำให้เห็นพัฒนาการเด็กอย่างเป็นประจักษ์

ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครู พบว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะ มีลักษณะเป็นการเรียนรู้เชิงรุก สามารถนำไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในเด็กอนุบาลได้จริงและมีความเหมาะสม ซึ่งเด็กอนุบาลกำลังเป็นช่วงที่มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์สูง ต้องการแสดงออก อยากรู้ อยากเห็น ลองผิดลองถูก สร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ โดยรูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะในการวิจัยครั้งนี้ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะทดลองใช้สื่อหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วยความตื่นเต้น มีการปูแนวทางให้เด็กสามารถทำงานอย่างเป็นขั้นตอน รู้จักบทบาทของตนเอง และแสดงออกทางความคิด การกระทำ และอารมณ์อย่างเหมาะสม ผลงานเป็นที่พึงพอใจสำหรับเด็กจากการประเมินตนเองในทุก ๆ ขั้นตอน เห็นพัฒนาการของเด็กที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเวลา 45 นาที ในแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสม ทั้งนี้รูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะยังเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนเองและกระบวนการทางสมองของเด็กปฐมวัยได้อย่างดี

อภิปรายผล

1. แนวคิดพื้นฐานพัฒนาจากแนวคิดการสอนพฤติกรรมศิลปะ (TAB, 2019) สามารถจุดใจการเรียนรู้สร้างความคาดหวังเชิงบวกท้าทายความสามารถกระตุ้นเร้าอารมณ์ความรู้สึกและทำให้สมองเชื่อมโยงหน่วยความจำระหว่างความสุขกับการเรียนรู้ของเด็กส่งเสริมสมองส่วนหน้าสุดและกระตุ้นการทำงานของโครมาโซม (Feldman, 1996; Willis, 2012a, 2012b) และแนวคิดการคิดเชิงออกแบบ (Plattner, 2010) เชื่อมโยงกับสมองส่วนหน้าสุดบริเวณ ACC และ DLPFC เกี่ยวข้องกับความสามารถในการตอบสนองแผนปฏิบัติการ (Schemes of action) เพื่อแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมเกิดขึ้นในสมองส่วนหน้าสุด (Alexiou et al., 2011) นำมาสู่แบบแผนของกระบวนการจัดกิจกรรมแสดงออกทางศิลปะของเด็กอนุบาลเพื่อเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนเองที่จัดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเริ่มจากการให้เด็กรับรู้ถึงความสวยงามทางศิลปะด้วยการรับรู้ทางสายตาจากการฝึกสังเกตผ่านการใช้วัตถุศิลป์ (Art objects) หรือสื่อที่หลากหลายเป็นตัวอย่างนำเข้าสู่บทเรียนตอบสนองการเรียนรู้ทางประสาทสัมผัสสะท้อนคิดสร้างการคาดเดาและท้าทายความสามารถของเด็กให้อิสระเด็กในการทดลองใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์อย่างหลากหลายก่อนตัดสินใจเลือกและวางแผนด้วยการร่างภาพก่อนลงมือสร้างสรรค์ผลงานพร้อมทั้งตรวจสอบตนเองแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกับผู้อื่น

2. การใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางในการพัฒนาประสบการณ์ทางปัญญาผ่านประสาทการรับรู้ต่างๆ สอดคล้องกับ Feldman (1996) และ Willis (2012b) กล่าวว่า ศิลปะเป็นสิ่งเร้าที่มีผลต่อสมองและการเรียนรู้สามารถส่งเสริมผ่านทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถคิดบริหารจัดการตนเอง

3. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กเป็นผู้นำการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นและการประเมินตนเองเป็นไปในทิศทางเดียวกับ Douglas and Jaquith (2017) กล่าวว่า การสอนให้เด็กมีพฤติกรรมทางศิลปะจำเป็นต้องมีทางเลือกอย่างหลากหลายเด็กค้นหาวิธีการแสดงความคิดและการตรวจสอบปัญหาทางศิลปะของตนเองมีปฏิสัมพันธ์และร่วมยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่นอีกทั้งเป็นการกระตุ้นความคิดนำไปสู่การกล้าคิดกล้าทำกล้าตัดสินใจเกิดความมั่นใจในตนเองเนื่องจากการเลือกและการตัดสินใจในบางครั้งอาจมาพร้อมความผิดพลาดเด็กจึงต้องเรียนรู้การแก้ปัญหาด้วยการกำหนดเป้าหมายวางแผนลงมือทำและประเมินเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ผ่านมาของตนเอง (Sakowski, 2019; Wright, 2013)

4. การจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นสอดคล้องกับ Center on the Developing Child at Harvard University (2014) ระบุว่า การเล่นทำให้เด็กได้ตัดสินใจเก็บข้อมูลไว้ในใจและปฏิบัติตามข้อมูลที่เก็บไว้เรียนรู้การวางแผนคิดก่อนทำหากแผนไม่สำเร็จสามารถปรับเปลี่ยนได้และกิจกรรมศิลปะเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการแสดงออกของเด็ก (Weinberger, 2020) รวมถึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้มีส่วนร่วมสามารถเสริมสร้างความจำและความสามารถในการคิดบริหารจัดการตนเองผ่านการร่างภาพสร้างผังความคิดและสัญลักษณ์อื่น ๆ (Willis, 2012b)

5. การจัดให้เด็กเกิดกระบวนการคิดผ่านการตั้งคำถามการสาธิตและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยกระตุ้นความคิดที่หลากหลายของเด็กการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้เด็กยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นเรียนรู้วิธีการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นนำไปสู่ความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเกิดทักษะทางอารมณ์-สังคม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ทำให้ความสามารถคิดบริหารจัดการตนเองประสบความสำเร็จ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและสถาบัน RLG, 2561)

6. วัตถุประสงค์เป้าหมายที่เป็นสิ่งเร้านำเข้าสู่บทเรียนเพื่อสื่อความรู้สึกและปลูกเร้าเด็กให้เกิดประสบการณ์ศิลปะพิจารณาจากองค์ประกอบ 2 ประการคือ 1) ประสบการณ์ทางอารมณ์ของเด็กอารมณ์ควรถูกเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็กบุคคลสถานที่ธรรมชาติและสิ่งต่างๆรอบตัวเด็กเพื่อให้ง่ายต่อการจัดประสบการณ์ในเด็กอนุบาล และ 2) การเรียนรู้หลายประสาทสัมผัส (Multisensory) สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์คือเด็กรับรู้ข้อมูลแบบจำลองโสตทัศนวัตถุและภาพประกอบด้วยสายตารวมถึงกลิ่นการได้ยินและการสัมผัสเพื่อสร้างจินตนาการและความรู้ความเข้าใจต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์ใหม่และแสดงออกมา (McLeod, 2019)

7. การให้อิสระเด็กได้ทดลองสื่อวัสดุและอุปกรณ์อย่างหลากหลายในฐานกิจกรรมศิลปะโดยมีครูช่วยสาธิตการใช้อย่างเป็นขั้นตอนพร้อมทั้งชวนชื่อและวิธีการใช้ที่ได้สาธิตไป ทั้งนี้การมีทางเลือกให้เด็กเป็นแนวทางส่งเสริมความยืดหยุ่นเด็กสามารถเปลี่ยนความคิดของตนเองทำสิ่งที่แตกต่างพิจารณาข้อมูลใหม่และเปิดใจทำให้เด็กเกิดความยืดหยุ่นจากทางเลือกที่หลากหลาย (Kenworthy et al., 2014) การสาธิตอย่างเป็นลำดับขั้นตอนชวนตรวจสอบความเข้าใจและบันทึกข้อมูลของเด็กที่ได้บอกเล่าหรืออธิบายเป็นวิธีกระตุ้นความจำขณะทำงานที่นำไปสู่ทักษะอื่น ๆ (Oakley et al., 2021)

8. การให้เด็กได้ลงมือทำสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ลักษณะการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งพัฒนาศักยภาพสมองโดยความรู้เกิดจากประสบการณ์เน้นการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผู้สอนเป็น

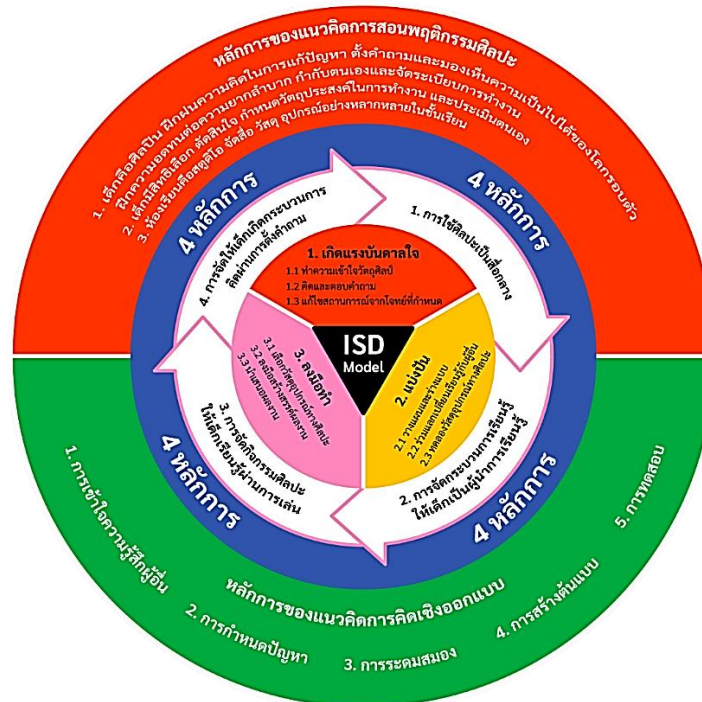
ผู้อำนวยการเรียนรู้และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง (กมล โพธิ์เย็น, 2564) โดยการเรียนรู้เชิงรุกที่ดีต้องสนับสนุนการสร้างสรรค์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแบ่งปันความรู้เชื่อมต่อบริบทประสาทในหน่วยความจำระยะยาวที่รองรับความเข้าใจเชิงแนวคิดพื้นฐานและความคิดขั้นสูงทำให้ความรู้คงทนถาวร (Oakley et al., 2021)

9. กระบวนการจัดประสบการณ์ศิลปะ 3 ขั้นตอนใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 45 นาที ต่อ 1 วันโดยเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมศิลปะ ถึงแม้ว่าระยะเวลาความสนใจของเด็กอายุ 5 – 6 ปี อยู่ที่ประมาณ 15 – 20 นาที (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) แต่กระบวนการจัดประสบการณ์ศิลปะ ที่พัฒนาขึ้นในแต่ละขั้นตอนยังมีขั้นย่อยที่จัดกิจกรรมแตกต่างกัน ขั้นย่อยละไม่เกิน 20 นาทีทำให้เด็กยังสามารถคงระยะเวลาความสนใจได้อย่างต่อเนื่อง

10. แบบประเมินตนเองของเด็กอนุบาลเป็นแบบตรวจสอบรายการส่วนบุคคลอย่างง่าย ลักษณะรูปภาพการ์ตูนเหมาะสมกับเด็กอนุบาลโดยเด็กสามารถประเมินพฤติกรรมตนเองได้สำเร็จ (Riggleman, 2017) และประเมินสรุปความพึงพอใจของเด็กหลังขั้นตอนการเรียนรู้ทั้ง 3 ขั้นตอนในลักษณะมาตราประเมินค่าด้วยภาพ 4 ระดับเป็นต้นทางพัฒนาเด็กให้ไปถึงเมตาคognition) หรือการรู้คิดในเด็กช่วยวัยเรียนและวัยรุ่นต่อไป (Center on the Developing Child at Harvard University, n.d.) ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ในการกำกับตนเองที่มีประสิทธิภาพทำให้เด็กควบคุมตนเองไปสู่เป้าหมายและสื่อสารอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ (Jones, 2016)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะเพื่อเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กอนุบาล พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะ (ISD)

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์ศิลปะที่พัฒนามาจากแนวทางการสอน พฤติกรรมศิลปะและการคิดเชิงออกแบบ เป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตน ด้านการกำกับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรูปแบบดังกล่าวต้องเน้นหลักการใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางนำไปสู่การตั้งคำถามและแก้ปัญหา มีกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กเป็นผู้นำการเรียนรู้ ได้เลือกทดลองผิดลองถูก และตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งจัดกิจกรรมศิลปะในลักษณะการเล่น นำมาสู่กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนที่ให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก การแก้ปัญหา การวางแผน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การลงมือทำ และการประเมินตนเอง

สรุป

รูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะ มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเกิดแรงบันดาลใจขั้นแบ่งปัน และขั้นลงมือทำผลการวิเคราะห์คุณภาพและความเหมาะสม พบว่า รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (2) ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ พบว่า ภายหลังจากการใช้รูปแบบฯ ความสามารถคิดบริหารจัดการตนของเด็กอนุบาลมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้รูปแบบฯ ดังกล่าวได้รับรางวัลเหรียญเงินผลงานนวัตกรรมสายอุดมศึกษา “เด็กเล่นศิลป์สร้างอีเอฟ” กลุ่มที่ 5 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ระดับบัณฑิตศึกษางานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2565

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมีรายละเอียดและเงื่อนไขที่จำเป็นซึ่งผู้ใช้รูปแบบจะต้องมีความเข้าใจในระดับหนึ่ง จึงจะสามารถจัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ดังนั้นครูผู้สอนควรศึกษารูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะตามแนวทางการสอนพฤติกรรมศิลปะและการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนของเด็กอนุบาลอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะ ทำให้สามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและถูกต้อง ทั้งนี้ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความสามารถคิดบริหารจัดการตนเพื่อสามารถทำความเข้าใจและวิเคราะห์พฤติกรรมเด็กได้อย่างถูกต้อง มีเจตคติที่ดีต่อเด็กและปราศจากการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบที่กระทบต่อร่างกายและจิตใจของเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นเสมือนผู้อำนวยการการเรียนรู้ที่มีหน้าที่กำกับติดตาม ให้ข้อมูลป้อนกลับ และพัฒนาเด็กระหว่างการจัดประสบการณ์ ดังนั้น ครูผู้สอนต้องหมั่นมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในขณะเด็กกำลังร่างแบบและสร้างสรรค์ผลงานจริงเสมอ เพื่อทำความเข้าใจกับความคิดพฤติกรรม และอารมณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานของเด็ก และคอยตรวจตราวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในฐานกิจกรรมศิลปะ เพื่อให้พร้อมต่อการใช้งานของเด็ก รวมทั้งควรปล่อยให้เด็กได้ลองผิดลองถูกลองแก้ปัญหาด้วยตัวเองและเข้าช่วยเหลือตามความจำเป็น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยนี้ได้รูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล อย่างไรก็ตามการทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยนี้เป็นเพียงการทดลองเบื้องต้น ดังนั้นควรมีการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะตามแนวคิดการสอนพฤติกรรมศิลปะและการคิดเชิงออกแบบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กก่อนนุบาลไปศึกษาวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายเด็กก่อนนุบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเพื่อยืนยันและเป็นประโยชน์ในการขยายผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กมล โพธิเย็น. (2564). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 19(1), 11-28.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2561). กรมสุขภาพจิตมอบของขวัญวันเด็กแห่งชาติ 3 ทักษะสร้าง IQ ดี EQ เด่นให้เด็กไทย. *ข่าวสารกรมสุขภาพจิต*, 21(242), 1-2.
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล และคณะ. (2560). *การพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็ก*. ศูนย์วิจัยประสาทวิทยาศาสตร์สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วีระศักดิ์ ชลไชยะ. (2561). พัฒนา EF ตั้งแต่ปฐมวัยรากฐานของการพัฒนาประเทศในยุค Thailand 4.0. *สื่อสารกุมารแพทย์จุฬาราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทยสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย*, 39(1), 11-13.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและสถาบัน RLG. (2561). *คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Function สำหรับครูปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กและครอบครัวมหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). *การประเมินทักษะด้านการคิดเชิงบริหาร (Executive Function) ในเด็กปฐมวัย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Andersen, P. N., Klausen, M. E. & Skogli, E. W. (2019). Art of Learning – An Art-Based Intervention Aimed at Improving Children's Executive Functions. *Frontiers in Psychology*, 10(1769).
- Alexiou, K., Zamenopoulos, T. & Gilbert, S. (2011). Imaging the Designing Brain: A Neurocognitive Exploration of Design Thinking. *Design Computing and Cognition, DCC'10*. J.S Gero (ed), 487-503.
- Center on the Developing Child at Harvard University. (2012). *Executive Function (InBrief)*. Retrieved March 3, 2020, from www.developingchild.harvard.edu.
- Center on the Developing Child at Harvard University. (2014). *Enhancing and Practicing Executive Function Skills with Children from Infancy to Adolescence*. Retrieved March 3, 2020, from www.developingchild.harvard.edu.

- Center on the Developing Child at Harvard University. (n.d.). *Executive Function & Self Regulation*. Retrieved May 11, 2021, from <https://devhcdc.wpengine.com/science/key-concepts/executive-function/>
- Dam, R. & Siang, T. (2019). *What is Design Thinking and Why Is It So Popular?* Retrieved May 11, 2021. from <https://www.interaction-design.org/literature/article/what-is-design-thinking-and-why-is-it-so-popular>.
- Douglas, K. & Jaquith, D. (2017). *Engaging Learners Through Art making*. USA: Teachers College Press.
- Feldman, E. (1996). *Philosophy of art education*. USA: Prentice-Hall.
- Jones, T., L. (2016). *Using Self-Monitoring to Increase Self-Regulation in Young Children*. (Masters of Arts). Saint Catherine University.
- Kenworthy, L., Anthony, G. L., Alexander, C. K., Werner, A. M., Cannon, L. & Green, L. (2014). *Solving Executive Function Challenges Simple Ways to Get Kid with Autism Unstuck and on Target*. USA: Paul H. Brookes.
- Manchanda, N. (2016). *How Design Thinking Can Transform Your Child's Creativity*. Retrieved March 2, 2020. from <http://medium.com/@NitashsM/how-design-thinking-can-transform-your-child-s-creativity-46700b3ee70c>.
- McLeod, S. (2019). *Bruner - Learning Theory in Education*. Retrieved May 5, 2021, from <https://www.simplypsychology.org/bruner.html>.
- Moreno, S., Bialystok, E., Barac, R., Schellenberg, E. G., Cepeda, N. J. & Chau, T. (2011). Short-term music training enhances verbal intelligence and executive function. *Psychological science*, 22(11), 1425-1433.
- Oakley, B., Rogowsky, B. & Sejnowski, J. T. (2021). *Uncommon sense teaching: practical insights in brain science to help student learn*. USA: Tarcherperigee.
- Plattner, H. (2010). *An Introduction to Design Thinking Process Guide*. Retrieved March 3, 2020, from <https://www.alnap.org/help-library/an-introduction-to-design-thinking-process-guide>.
- Prospect Medical Systems. (2020). Mental Flexibility. Retrieved from March 3, 2020, <https://www.prospectmedical.com/resources/wellness-center/mental-flexibility>.
- Riggleman, S. (2017). *Self-monitoring: a behavioral intervention for children attending head start*. (Doctor of Philosophy - Special Education). University of Nevada.
- Sakowski, K. (2019). *Whole-brain art education: exploring strategies to increase executive function skills and promote self-regulatory behaviors in elementary art students*. (Master of Art Education). Moore College of Art & Design.
- TAB. (2019). *What is TAB?* Retrieved March 3, 2020. from <https://teachingforartisticbehavior.org/what-is-tab.html>.

- Weinberger, E. (2020). *Art & Executive Function*. Retrieved March 5, 2020, from <https://saotg.com/art-executive-function>.
- Willis, J. (2012). *Executive Function, Arts Integration and Joyful Learning*. Retrieved March 3, 2020, from <https://www.edutopia.org/blog/arts-integration-joyful-learning-judy-willis-md>.
- Willis, J. (2012). *Three Strategies for Using the Arts to Build Student Executive Functions*. Retrieved March 3, 2020, from <https://www.edutopia.org/blog/strategies-executive-functions-arts-judy-willis>.
- Wright, J. (2013). *How To: Teach Students to Change Behaviors Through Self-Monitoring*. Retrieved March May 5, 2021. From https://www.interventioncentral.org/sites/default/files/pdfs/pdfs_blog/self_management_self_monitoring.pdf.